

Žd'ár

REKONSTRUKCE BÍLÉ ROUBENKY V KAMENNÉ SOUTĚSCE

AUTORKA NÁVRHU **Šárka Malá** – Roman Koucký architektonická kancelář
PROJEKT **2013** REALIZACE **2013–2023**

Žd'ár se nachází v srdci Máchova kraje, byl založen na ochranu obchodní stezky mezi Bezdězem a Houskou, písemně je doložen k roku 1376. Dochovaný jedinečný soubor roubených chalup je vesnickou památkovou rezervací, 33 obytných stavení je památkově chráněných. Bílá roubenka v ústí skalní soutěsky, která je součástí jedné z urbanistických os vesnice, je pozoruhodnou stavbou využívající předpoklady přírodního prostředí. K pískovcové skále, která tvoří jednu stranu domu, byly přistavěny tři roubené stěny se sedlovou střechou. Jeskyňky vytesané do pískovce se tak staly součástí vnitřního uspořádání. Do pozemkových knih byl dům zapsán v lednu roku 1774.

Záchrana začíná, je jasné, že bude během na dlouhou trať

Jaký byl stav těsně před koupí a záchranou? Krov, který by nevydržel další zimu, venkovní vápenný nátěr byl takřka smytý, okna a dveře rozeschlé, některé se rozpadaly, celý dům seděl a odkloněný od skály. Dřevokazný hmyz, vlhkost stékající po vnitřní pískovcové stěně a hniloba způsobily degradaci dřevěných konstrukcí. Vnitřní schodiště do patra bylo zborcené, prohnílé pozednice hrozily prolomením.

Pro následný postup záchranných prací byly určující průzkumy konstrukcí. Překvapením bylo odhalení chlebové pece a téměř intaktní černé kuchyně s klenbami nad otevřeným ohništěm a na nich vystavěným dýmníkem. Samozřejmě zásadní byla sanace historicky cenných konstrukcí. Celá od skály odkloněná roubená konstrukce se musela vyheverovat. Uhnílé a dřevokazným hmyzem degradované části konstrukce se musely nahradit novými. Okna a dveře včetně zárubní se repasovaly a některé musely být nahrazeny koplami. Se svolením památkářů byla jednoduchá kyvná okna v lici fasády doplněna druhými ze strany interiéru. Původní hliněné omítky byly oklepány a materiál byl uskladněn pro opětovné použití.

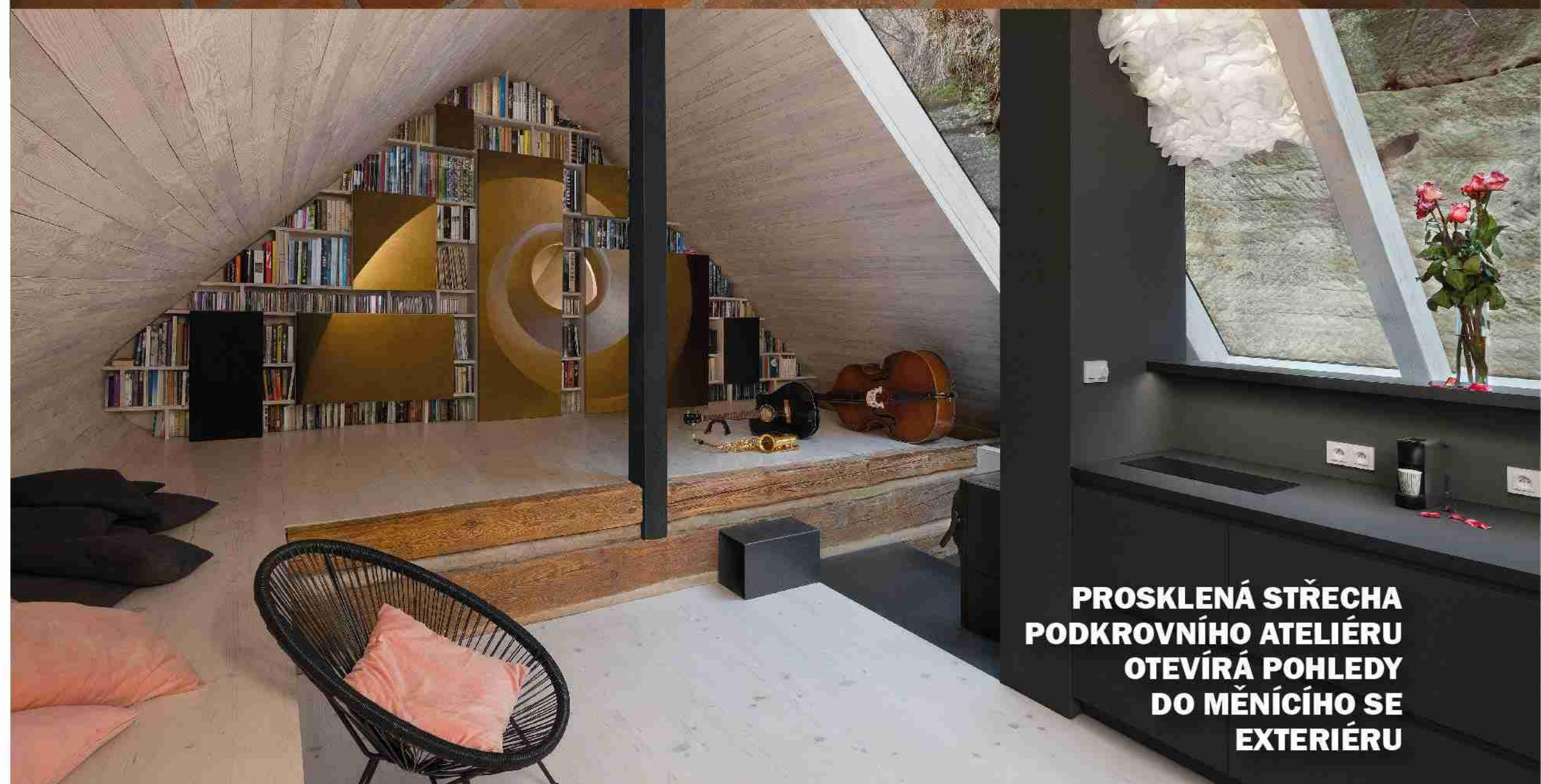
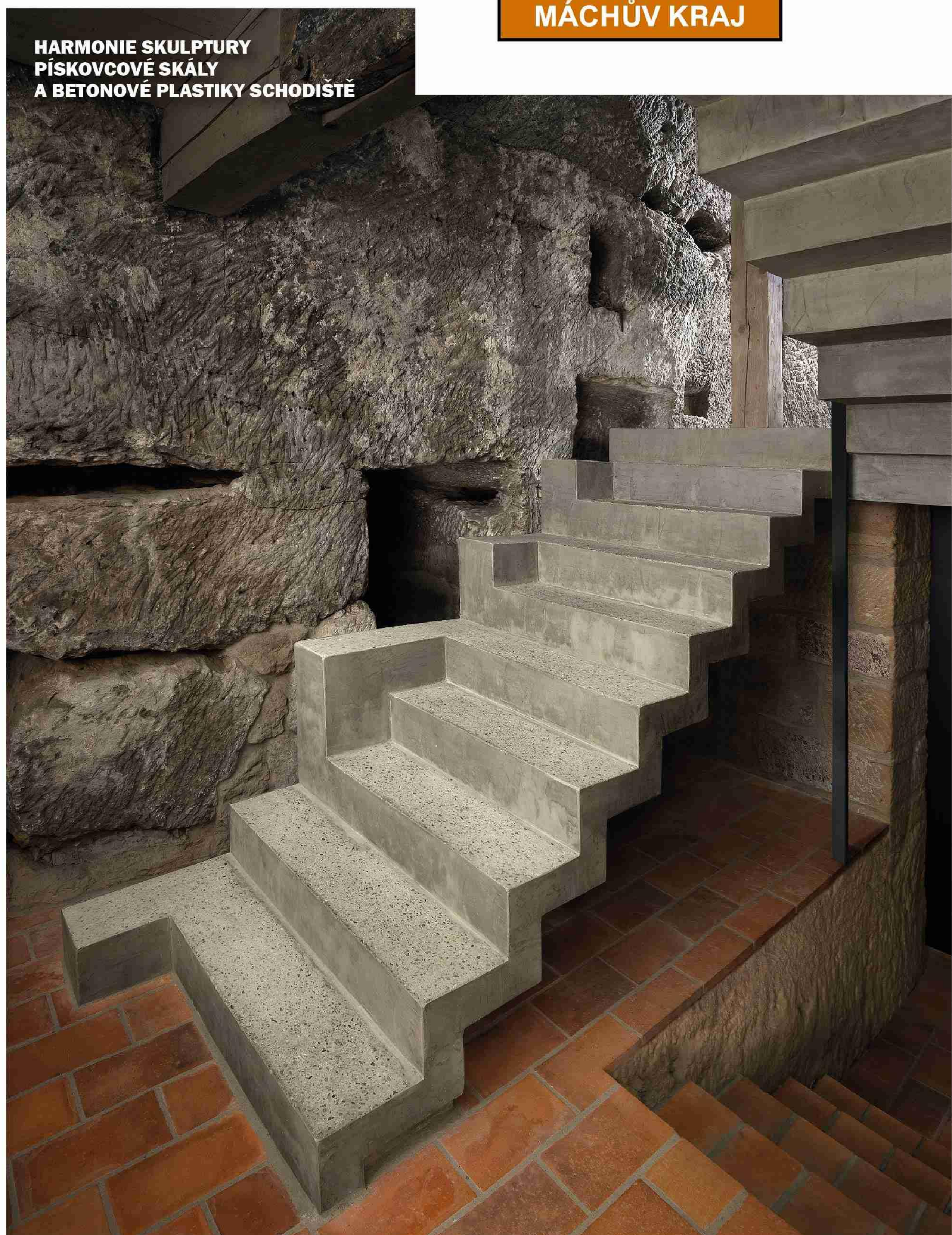
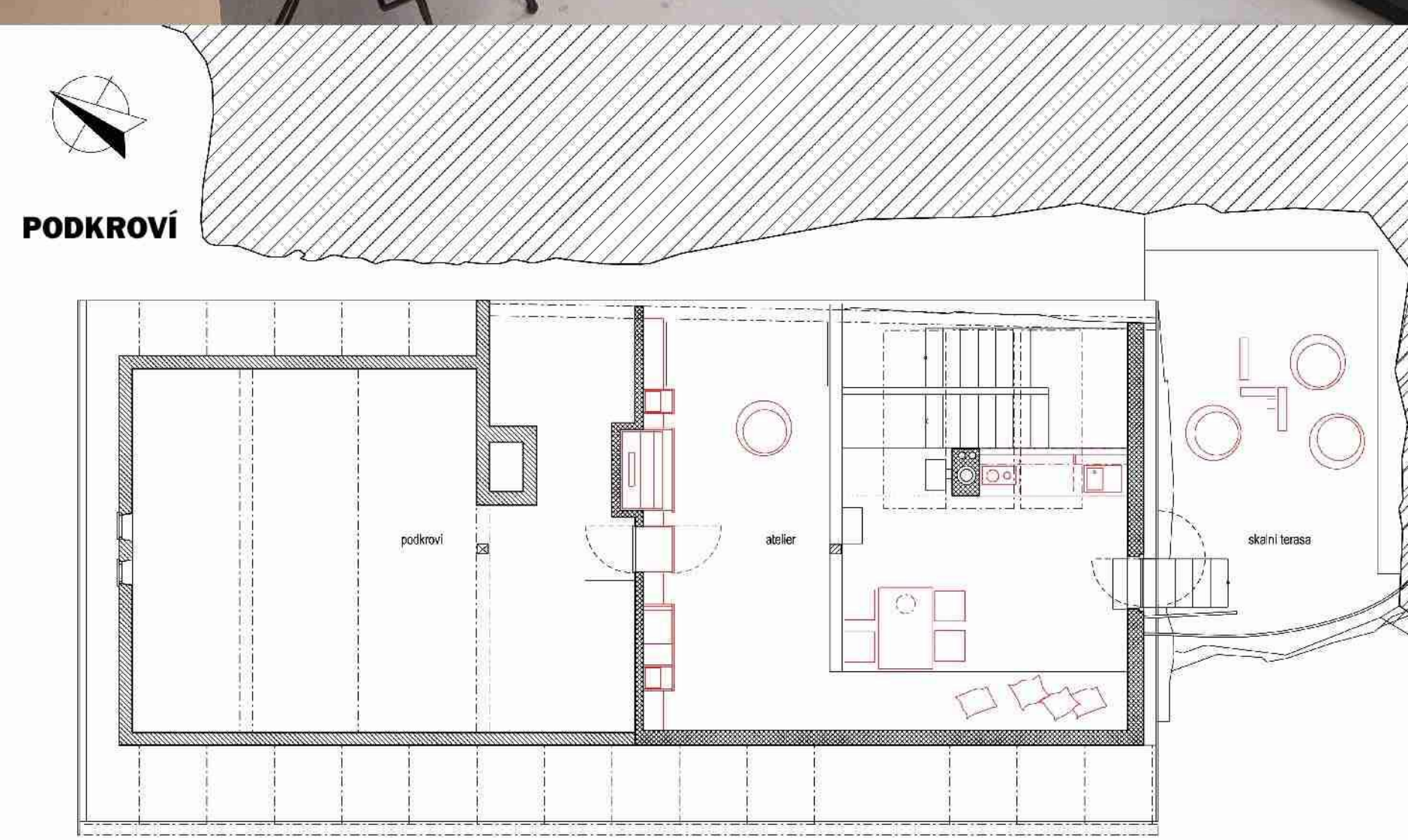
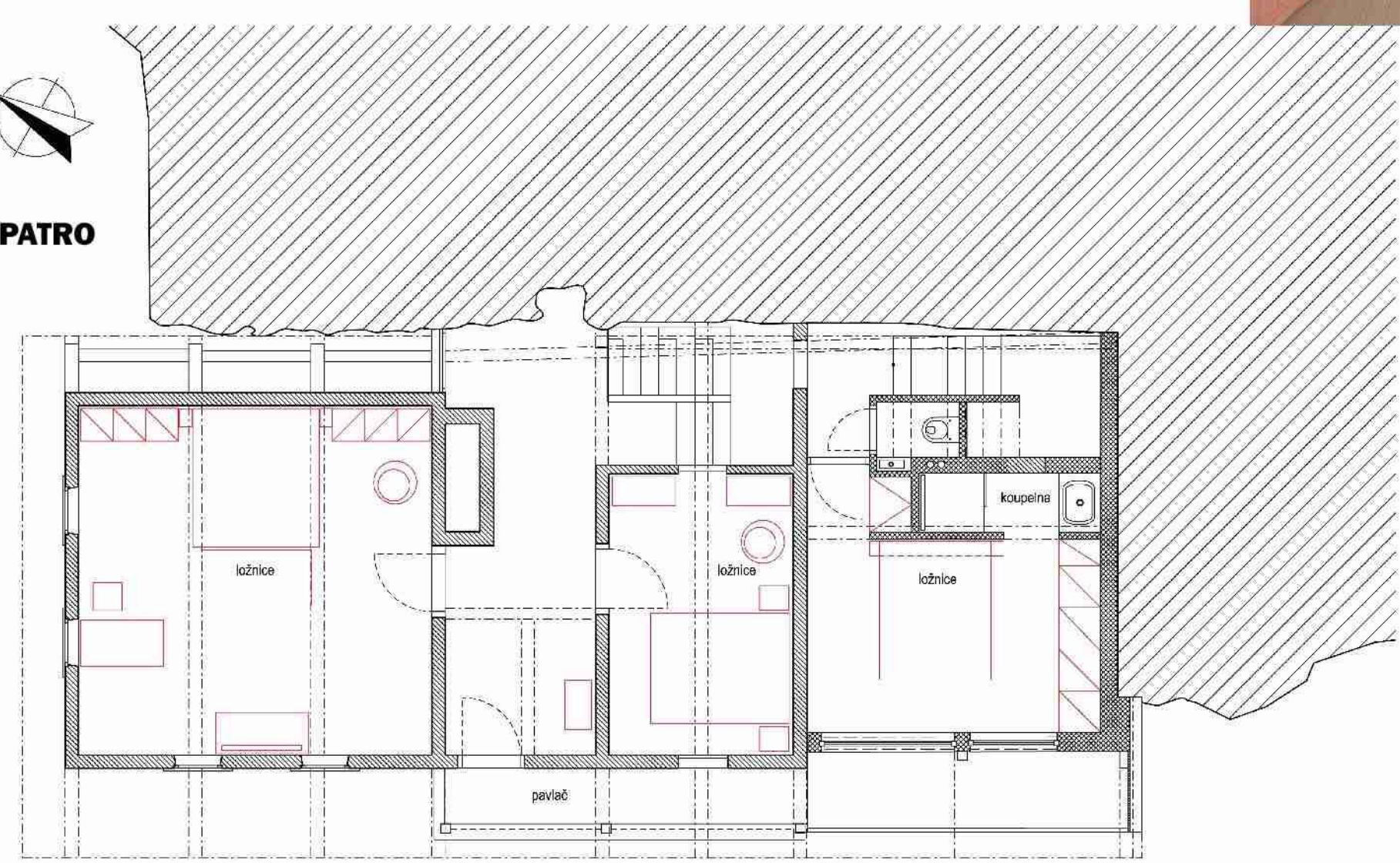
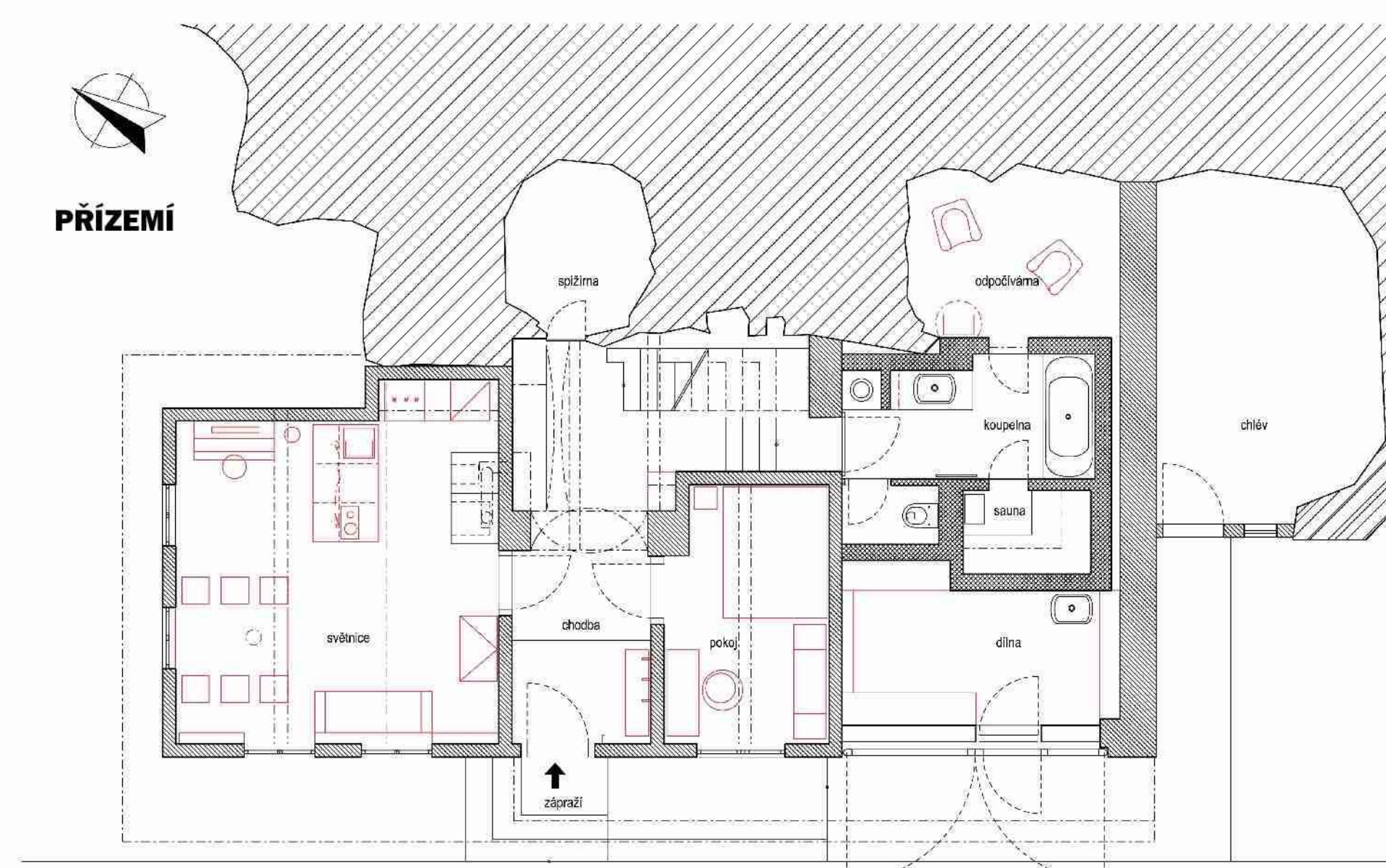
Vnitřní uspořádání a využití rekonstruované roubenky

Bylo jasné, že původní obytné místnosti budou opět sloužit svému účelu. Světnice bude s kuchyní, z komor budou ložnice. Ale co s původně neobývanou částí chalupy, seníkem a kolnou přes dvě patra, prostorem otevřeným až do podkrovní? Pískovcová skála v interiéru roubené chalupy, její otesaná stěna s tektonickými puklinami a vysekané jeskyňky se staly výzvou pro úvahy o možných intervencích do původně hospodářské části chalupy. Z množství námětů a skic se vyloupil raumplán propojující dvoupodlažní členění původní obytné části a třípodlažní uspořádání nové vestavby v seníku. Výšky místností jsou různé podle jejich účelu a významu. V přízemí vestavby se nachází koupelna s toaletou, saunou a s odpočívárnou ve skalní jeskyni. V patře nad ní je umístěna ložnice s vlastním příslušenstvím. V podkroví je ateliér s přístupem na původní skalní terasu. Výšky podlah v ateliéru vyplývají z původních konstrukcí roubenky, ale také z funkčního členění místnosti: kuchyňský kout je na jedné úrovni, knihovna pojatá jako výtvarný prvek je na vyvýšeném pódii. Jemné modelované prkenný podhled změkčuje tradiční výraz půdního prostoru. Velkoformátové prosklení ateliéru otvírá pohled na skalní masiv, jehož pukliny, stopy opracování a barevnost vytvářejí strukturální obraz, který se tak stává přirozenou součástí interiéru.

Snoubení historie a současnosti

Logice nové vestavby odpovídá konstrukční a materiálové řešení. Postráдалo by smyslu, aby současné estetické vnímání ustoupilo romantickým představám a snahám o chalupářský styl. Úcta k předěděšmu spočívá v ohleduplnosti vůči historickým hodnotám a v citlivém prolnutí starého a nového. Pálené půdovky na podlaže vstupní chodby jsou přirozeným rozhraním mezi hliněnými omítkami původních místností, pískovcová skulptura skály s betonovou plastikou schodiště vytvářejí jednotný harmonický celek. I další řešení interiéru je založeno na podobném principu. Původní dřevěné a kamenné konstrukce jsou nejen pamětí stavby, ale i výtvarnými prvky, které synergicky doplňují současné materiály s charakteristickou, ale decentní pohledovou kvalitou, jako jsou betonové stěrky, schodiště a další prvky z černého plechu, různé formáty prken a přesné povrchy nových příček.

Autor fotografií: Ester Havlová

Konferenci **KRAJINOU PODSTÁVKOVÝCH DOMŮ** pořádá u příležitosti 50 let trvání chráněných krajinných oblastí Lužické hory a Kokořínsko-Máchův kraj Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky s podporou Libereckého kraje

